

NOVICE IZ NAŠIH KRAJEV

ZALOG

Z gradnjo novih stanovanj se v Zalogu vedno bolj pereče postavlja v ospredje problem oskrbe vaščanov. Po urbanističnem programu je poleg združenega doma predviden objekt, nekakšen center, v katerem naj bi dobile prostor večje trgovine, restavracija, razni obrtniki ter druge ustanove in podjetja, potrebna za normalno življenje večjih naselij.

Krajevna skupnost je na zadnji seji imenovala komisijo, ki naj v sodelovanju s podjetjem Soseska in občinsko skupščino pripravi program in poišče investitorja. Ker so trenutno največji problem premajhne trgovine in ker ima v Zalogu oba trgovska lokala trgovsko podjetje Mercator Ljubljana, so najprej vprašali to podjetje, če so v najkrajšem času pripravljeni zgraditi dovolj velik lokal z večnamensko prodajo, oziroma manjšo blagovnico. Odgovor direktorja razvojnega sektorja je bil negativen, zato bodo Založani prisiljeni poiskati drugega investitorja.

Konec avgusta bo po programu zabetonirana plošča na drsališču v Zalogu, tako da bodo verjetno že to zimsko sezono zapele drsalke na umetnem ledu. Problem bo zaenkrat še čiščenje snega s plošče, ker ni denarja za kakršenkoli čistilni stroj.

Na zadnji seji KS so razpravljali tudi o ureditvi zelenih površin za rekreacijske namene. Sprejeto je bilo načelno stališče, da je treba najprej urediti površine v najbolj koncentriranih okoliših. Predstavniki TVD Partizan pa so tudi obljubili, da so pripravljeni pomagati pri urejanju športnega parka ob drsališču.

Dela na podhodu v Zalogu-Sp. Kašelj so končana, tako da je prebivalcem Sp. Kašlja omogočena hoja skozi prehod. Na kašelski strani, kjer železnica še ni zaključila svojih gradbenih del, so pristopi dobro urejeni in lepo peskani, v podhodu pa je položen asfalt ter povezan z že prej asfaltiranim priključkom za Zaloško cesto. Za ta asfaltni priključek je prispevala KS 13.000 dinarjev.

Pred kratkim je KS Zalog potrdila projekt za priključek Krive poti iz Sp. Kašlja na Zaloško cesto. Izvajalec del je gradbeno podjetje ZZTP iz Ljubljane. Denar je zagotovljen, urejene so vse formalnosti, vključno z odkupom zemljišča; zato upamo, da bo izvajalec prišel z deli v kratkem času in bo tako za prebivalce Sp. Kašlja odpravljen tudi ta nekaj let trajajoči problem.

Prebivalcem severovzhodnega dela Zaloga se je uresničila dolgoletna želja – asfaltirana je Pot na Labar, dolga ok. 800 m. Stroški asfaltiranja znašajo 270.000 dinarjev, v znesku pa je všteta tudi cena odbojne ograje (70.000 dinarjev), ki je nujno potrebna, saj poteka ok. 300 m ceste po robu 8 m visokega brega Ljubljane.

Program komunalnega urejanja, ki si ga je zastavila KS Zalog poteka v glavnem v redu, zaktualizirano se je le pri ureditvi Poti na Hreše. KS je s podjetjem Soseska že v letu 1972 podpisala pogodbo, na osnovi katere naj bi Soseska v letu 1973 položila na trasi poti plinovod, kanalizacijske cevi in pojačani vodovod, v letu 1974 pa pot asfaltirala. KS je za asfalt že prispevala pogodbeno vezanih 20.000 dinarjev.

Do realizacije del pa ni prišlo, ker prebivalci, ki imajo hiše ob Poti na Hreše niso dovolili izvajanje del prek njihovih zemljišč, kljub temu, da je izvajalec obljubil, da bo zemljišče in ograje postavil v prvotno stanje. Dejstvo je, da so dela ustavljena in vprašanje je, kdaj bodo spet prišla v program.

Gradbena dela na novi šoli v Zalogu so v polnem teku. Objekt je že dokaj zrasel nad zemljo in je kljub nejevernim Tomažem upati, da bo gradbeno podjetje Obnova objekt zgradilo in opremilo do roka.

Tudi splošno gradbeno podjetje Nova Gorica, ki gradi stanovanjske bloke ob Agrokombinatski cesti, ni od muh, saj sta od začetka gradnje minila bora dva meseca, pa že gradijo četrto nadstropje prvega bloka. Trdijo, da bodo prvi blok oddali uporabnikom do konca leta!

Dne 13. julija je bila v Zalogu letna konferenca SZDL. Predsednik KO SZDL tov. Medle je podal izčrpno poročilo o delu organizacije v pretekli mandatni dobi ter nakazal naloge, ki stojijo pred novim odborom. Predvsem je poudaril naloge v zvezi z oživitvijo kulturne dejavnosti, razprave v zvezi z novo ustavo, sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, pomoč ostarelim vaščanom in pomoč pri nadaljnji organizaciji splošnega ljudskega odpora.

Posebno vroče razprave o delu SZDL ni bilo. Vaščani so čakali, da mine formalni del, vključno z volitvami v novi odbor, ter so se razgibali šele v drugem delu, ko je potekala razprava o novem sistemu obdavčevanja imovine in ocenjevanju oz. točkovanju hiš in stanovanj.

V razpravi jih je sodelovalo precej, na postavljena vprašanja pa sta odgovarjala predstavnik občinske skupščine in predstavnik podjetja Fond. Na koncu so sklenili izvoliti posebno komisijo, ki naj vaščane (na zboru jih je bilo okoli 450) zastopa pri pristojnih forumih glede spremembe odmere davka na imovino in točkovnega sistema. Osnovna poanta in sklepi so bili:

1. vaščani niso proti davkom, če so ti pravilno odmerjeni, oz. če so v razmerju do dajatev uporabnikov družbenih stanovanj;

2. davčno politiko bi bilo potrebno usklajevati z dohodkom, oz. osebnim dohodkom občanov, posebno tistih z nižjimi osebnimi dohodki oz. pokojninami;

3. sistem točkovanja naj se spremeni tako, da bo osnova kvadratura prostorov in kvaliteta gradnje, drugo na točkovanje ne sme vplivati;

4. nihle ne odda točkovne pole, dokler pristojni forumi uradno ne odgovorijo na zahteve občanov.

MILENA MATJAZIČ

ZADVOR

Turistično društvo Zadvor je ob sodelovanju osnovne šole Sostro in domačinov iz vasi Zagradišče in Češnjice 17. junija organiziralo prireditev DAN ČEŠENJ. V ta namen je društvo pripravilo zabavišni prostor na Kebrovem vrtu v Zagradišču. Za kulturni program je poskrbela osnovna šola. Na sporedu je bil krajši uvodni govor, štiri pionirke in pionir v narodnih nošah so zapeli štiri narodne pesmi, folklorna skupina pa je odplesala nekaj gorenjskih plesov. Po kulturnem programu je sledila prosta zabava na prostem, igrali pa so člani društva.

Da je turistično društvo organiziralo tako prireditev prav v teh krajih, ni slučaj. V Zagradišču in Češnjah že od nekdaj gojijo zdrave in sočne češnje, zadnja leta pa tudi vrtno jagode. Domačini so poskrbeli, da so imeli gostje na voljo dovolj češenj in jagod, čeprav je slednjih zmanjkalo, češenj pa je bilo vseskozi dovolj. Tako so domačini, pridelovalci češenj in jagod, prišli na svoj račun, gostje pa so se lepo zabavali ob zvokih narodnih, ponarodnih in modernih skladb.

Prireditev je nadvse lepo uspela, zadovoljni so bili društvo, domačini in gostje. To tradicijo kaže nadaljevati, saj je udeležba gostov pokazala, da jim je taka prireditev zelo všeč. Drugo leto torej: Na svidenje! ALOJZ KASTELIC

JAVOR

Že v prejšnji številki Naše skupnosti smo brali o kulturnem življenju v Javoru. Bila je zaključna prireditev letošnje sezone zveze kulturno-prosvetnih organizacij občine Moste-Polje, obenem pa je gledališka skupina oziroma KUD Fr. Prešeren Javor praznovala 35-letnico obstoja. Prav nič ne bi bilo odveč, če spregovorimo še nekaj podrobnosti o delovanju društva.

Velikokrat se kje sliši že v območju naše občine, da marsikdo Javora ne pozna in ne ve, če sploh obstaja. V zadnji številki pa so občani lahko videli, da vas le ni tako zaostala in „tam za bregom“, saj se ponša s kulturnim življenjem 35 let. Marsikatera vas v občini, se ne mora pohvaliti s tem pa čeprav imajo boljše možnosti za delovanje.

Kako težak je bil začetek, vedo le še stari živeči člani. Oder za nastope je meril komaj 3x5 metrov. Za zavese so nosili od doma rjuhe. Kulise so bile dolgo let iz papirja. Za vsako predstavo so morali na novo lepiti papir. Potem so si iz prihranjenega denarja nabavili zavese. Ker je bila v dvorani slaba peč, drv pa tudi niso imeli (razen, če so jih prinesli s seboj), so vse zimske večere zmrzovali. Ob srečanju starih igralcev, je bilo zanimivo poslušati obujanje spominov na igre: o lepih doživljajih na odru in tudi o ozeblinah, ki so jih nosili z vaj vsako zimo. Stolov v dvorani ni bilo, pomagali so si tako, da so na storičke nabili deske, katere so nanесли od doma. Elektrike seveda še ni bilo in ker sveča ali petrolejka ni dovolj svetila so si kupili karbidovko. Vso skrb za razstavljanje in pripravljanje odra je imel v največji meri aktivni član Tone Jere. Zato bi bilo lepo, če bi se poleg v prejšnji številki omenjenih tovarišev Andreja Berčiča in pok. župnika Alojzija Škerljca še posebej spomnili na Toneta Jereta. Čeprav se sedaj umika v ozadje, moramo priznati, da je bil vseskozi duša društva. Čistil je dvorano, skrbel za oder, celo karbidovka brez Toneta ni dobro gorela.

Rodil se je 14. avgusta 1906 v Javoru. Že kot mlad fant je imel veselje do branja. Kupoval in zbiral je knjige. Iz časopisov in revij je izrezoval romane in podlistke, ter jih sam vezal v knjige. Delo je opravljal ročno – kot so takrat dejali, „na cvernen“. Ker je sam vezal, si je zbral polno omaro knjig. Mlado in staro je hodilo k njemu na izposojanje. Takrat namreč še ni bilo knjižnice v društvu. Tone pa je knjigo znal ceniti, sam je rad bral, privoščil je tudi vaščanom, zato je izposojeval zastoj. V njegovi knjižnici najdeš še mnogo starih zanimivih knjig, ko so že marsikje padle v pozabo. Zato ni čudno, da se je

med prvimi zanimal za ustanovitev prosvetnega društva. Sprejemal je največje vloge in jih v svoji izobraženosti do potankosti odigral. Tudi sedaj je še član društva, čeprav je star že 67 let. Toda ker hodi na delo v Ljubljano (vratar je v Cankarjevem domu na Poljanski cesti), ne more več igrati v dramski skupini. V prostem času še vedno rad bere in se zelo zanima za novice po svetu. V imenu društva se mu še enkrat zahvalujemo za njegovo dolgoletno požrtvovalno delo ter mu želimo še mnogo zdravih let!

Čeprav pa stari odhajajo, se ni bati, da bi KUD Fr. Prešeren izumrl, kot je bilo pred nekaj

leti slišati. Mladi v Javoru živijo. Dokaz za to je bilo veliko navdušenje 3. junija, ko je bila svečanost v Javoru. Fantje in dekleta, moške in žene, vse je poprijelo za delo. Ves teden pred proslavo so pripravljali, ponosni, da ima njihova vas eno največjih obletnic kulturnega delovanja v vsej občini. Upajo, da bo to obletnico upoštevala tudi zveza kulturno-prosvetnih organizacij občine Moste-Polje s finančne strani, saj rabijo v svojem domu še več stvari. Najnunejša je odstranitev starega lesenega poda v dvorani in nabava dobre peči za ogrevanje. Edini z izboljšanimi pogoji za delovanje bodo mladi ohranili ljubezen do gledališke dejavnosti, katere se je rodila pred 35 leti.

JOŽEFA SMREKAR

AKCIJE NARODNE ZAŠČITE V MOSTAH

(Nadaljevanje s 7. strani)

dinamo in generator. Iz dveh dinamov so sicer poskušali sestaviti enega, kar pa jim ni uspelo. Tovarna je bila primorana odpustiti skoraj vse delavce. Obdržala je v službi le strojnike, da bi delali na obnovi strojev. Marsikateri delavec se je po odpustu iz službe odločil, da gre v partizane. (Zapisano po podatkih pokojnega Lojzeta Nusdorferja in Toneta Babnika iz ulice Vide Pregarčeve).

Narodna zaščita se tudi po tej akciji ni uspravila. Ko je videla, da skuša okupator obnoviti uničene stroje, se je odločila za drugo akcijo v tej tovarni. Po prvi akciji je okupator pojačal stražo v tovarni. Poleg straže pri glavnem vходу je postavil stalne straže dveh-treh mož v strojnici, kurilnici, pri pečeh, vakum postaji in „daru“.

V noči od 16. na 17. februar 1942 je imel službo v tej tovarni obratni mojster Ivan Sterle (ki mi je dal te podatke). Slučajno je ob 3.20 uri odšel v strojnico. Ob 3.40 uri je nastal v vakuum postaji nad njim eksplozija. Strop se je udril, streho je odneslo kot tudi vsa vrata in okna, zaradi razstreljenih vodnih cevi je nastala poplava v tovarni. V času eksplozije je bil Sterle ob steni in je imel srečo, da je odnesel celo kožo. Vakuum postaja, najvažnejši del tovarne, je bila popolnoma uničena. Tovarna je bila popolnoma onespobljena za obratovanje za daljšo dobo. Porušene naprave niso mogli nadomestiti.

Kdo je izvršil to akcijo Sterle ni mogel ugotoviti. Prepričan pa je, da sta jo izvršila člana Narodne zaščite v tovarni delavca Franc Kralj ali Omahen. Preiskava okupatorja je ugotovila, da so bila ob eksploziji vsa vrata in okna v vakuum postaji zaprta. Tempirani peklenjski stroj je naš aktivist prinesel v prostor verjetno že zvečer.

Zaradi te akcije so bili aretirani Ivan Sterle, ki je imel tisto noč službo, Leopold Hribar in vratar Novak. Sterle je bil obsojen na pet let zapora, ki ga je prestajal v Italiji, ostala dva pa sta bila oproščena. Sterle se je po kapitulaciji Italije vrnil domov.

Četa Narodne zaščite Kodeljevo je v noči od 4. na 5. april 1942, to je na veliko soboto, minirala železniški nasip pri mestni klanjci. Ta akcija ni uspela v polni meri zaradi premajhne doze razstreliva. Proga je bila le za krajši čas onespobljena za promet. Te akcije so se udeležili Milan Harmel kot komandir čete, Slavko Novljan iz Miklavčeve ulice, Dana Klanjšček iz Klumove ulice 3, tovarišica Kosarjeva iz Miklavčeve ulice in Marjan Učakar iz Zadružne ulice, vsi na Kodeljevem.

Kot večjo akcijo, pri kateri je sodelovala tudi Narodna zaščita rajona Moste s člani Milanom Harmelom, Dušanom Zadravcem iz Poljske poti sedaj ulice Bratov Rozmanov, Nandtom Hlebšem iz Hradečkove ceste in še več drugih tovarišev, katerih imena mi ni uspelo ugotoviti, naj omenim še akcijo zaplenbe orožja na oddelku finančne kontrole za Ljubljano-okolico na Bregu številka 6. To akcijo so odlično izvedli člani mestne Narodne zaščite. 3. februarja 1942 okrog 5. ure popoldne pride v pisarno tega oddelka par nepoznatih tovarišev, pozove prisotnega starešino glavnega oddelka Rudolfa Uraniča (ki je bil sicer naš aktivist), da dvigne roke kvišku, ga obrne z obrazom k steni, prekine telefon ter ga z naperjenim samokresom pozove, da pokaže, kje ima shranjene puške. V dveh omarah, ki so bile takoj odprte, je bilo 42 pušk s pripadajočimi bajonetmi, opasaci in torbicami ter dva zaboja municije. Vse to je bilo v trenutku v večjih vrečah, ki so jih prinesli s seboj. Vreče so odnesli v avto, ki je čakal spodaj. Uraniču so zagrozili s posledicami, če bo dogodelek red potekom pol ure javil policiji in avto je izginil. Ta akcija je bila izvršena

podnevi, tako rekoč pred nosom policije in karabinerjev, ki so imeli svojo postajo dve hiši dalje.

Starešina Uranič je razumljivo čez nekaj časa moral iti na policijo ter javiti nasilen odvzem orožja. Takoj je bil alarmiran ves policijski in karabinjerski aparat zaradi zasledovanja storilcev. Vse zasledovanje in vsi ukrepi pa so bili zaman. Za storilci niso našli nobenega sledu.

Avto – bil je iz mestne plinarne – je zapeljal orožje po raznih ovinkih na mestno pristavo v Povšetovo ulico. Zvečer je to orožje Dušan Zadravec iz Narodne zaščite Moste z aktivisti iz mestne plinarne vložil v največjo cisterno za gnojnico. Ta cisterna je stala naslednje jutro že na dvorišču hiše št. 25 a v takratni Mahničevi ulici na Kodeljevem, kjer je stanoval Milan Harmel, komandant kodeljevske čete Narodne zaščite. Iz straniščne greznice so na črpali v cisterno gnojnico ter jo odpeljali po Zaloški cesti proti bloku, kajti Litajska cesta je bila bolj sumljiva, ker je vodila direktno na partizansko ozemlje. Bil je ravno čas, ko so kmetje vozili gnojnico na svoje njive in travnike in tako se fašistom na bloku voz z gnojnico ni zdel preveč sumljiv. Malo so sicer pomešali po cisterni, vendar k sreči ne pregloboko, tako da članom Narodne zaščite, ki so čakali v bližnji gostilni ni bilo treba stopiti v akcijo.

Naslednji dan je to orožje, ki sicer ni preveč prijetno dišalo, vseeno z velikim veseljem čistila partizanska šolska četa v taborišču nad Podlipoglavom.

Ta akcija je bila izvršena brezhibno. Ker storilce niso mogli izslediti, so zapirali sive uslužbenke oddelka s starešinom Uraničem vred. Ker pa jim niso mogli dokazati nikake zveze z storilci, so jih čez tri mesece izpustili.

Omenim naj še, da je bil Nande Hlebš, ki je sodeloval tudi pri tej akciji, eden izmed zelo delovnih in hrabrih aktivistov. Ker je stanoval na Hradečkove cesti ravno nad Golovškim gozdom, je varno prenašal številno orožje in opremo do naših partizanskih edinic na Ljupglav, odnosno na osvobojeno ozemlje.

Navedel sem le nekaj večjih akcij Narodne zaščite iz Most. Poleg teh pa je bilo še nešteto manjših kot rezanje telefonskih žic, odpremljanje tovarišev čez blok pri odhodu v partizane, prenos manjših količin nabrane stare obleke čez blok. Vse te akcije so bile ravno tako nevarne kot večje akcije, vendar se je našlo vedno dovolj požrtvovalnih tovarišev in tovarišic, ki so jih izvršili. Zato se vseh teh sodelavcev, posebno sedaj od 30-letnici s hvaležnostjo spominjamo.

MARTIN PERME, založka 76 a, Ljubljana

Izvršni odbor AVTO MOTO DRUŠTVA MOSTE – Ljubljana, Jana Husa ulica 1-a, na osnovi statuta društva čl. 28/8

RAZPISUJE

glede na iztek mandatne dobe mesto sekretarja društva

Na razpis se lahko prijavijo kandidati, ki imajo organizacijske sposobnosti in ki so družbenopolitično aktivni, ter imajo naslednje posebne pogoje:

- visoko izobrazbo in 2 leti delovnih izkušenj, ali
- višjo izobrazbo in 4 leta delovnih izkušenj,
- izpit voznika inštruktorja
- izpit društvenega športnega funkcionarja.

S stanovanji društvo ne razpolaga.

Pismene ponudbe z dokazili sprejema komisija za kadre in delovna razmerja avto moto društva Moste v roku 15 dni po objavi. Kandidati bodo o izidu natečaja pisмено obveščeni v 15 dneh po izteku roka

SATURNUS

Kovinsko predelovalna industrija – embalaža – avtooprema

UPRAVA: Ljubljana, Ob železnici 16, tel.: 313-666 – KOMERCIALNI SEKTOR: Ljubljana, Proleterska 4/III, tel.: 314-477 – Telex: Yu Saturn 31208 – Telegram: Saturnus Ljubljana – P. p. 10

NAŠ PROGRAM: Konzervne doze za prehransko industrijo; pločevinska embalaža za prehransko, kemično, farmacevtsko in druge industrije; pokrovice za stekleno embalažo; alupo, aluvi, sapo, žano in kronske; izdelki za široko potrošnjo; dekorativne škatle in pladnji ter razpršilci; svetlobna oprema za vozila: žarometi, svetilke in refleksi žarilci vseh vrst; elektrotermični aparati: kuhalniki, peči, kaloriferji; napisne ploščice; litografirane, eloksirane; pločevinski reklamni plakati.

Naša SKUPNOST

GLAVNO STOL. LJUBLJANA MOSTE-POLJE

Ustanovitelj in izdajatelj: Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Ljubljana-Moste-Polje. Glavni in odgovorni urednik Bogdan Sturm. Ureja uredniški odbor: Franc Fajdiga (tehnični urednik), Slavko Gerlica, Alenka Lobnik, Marjan Moškrnič, Milan Pritekelj (lektor in korektor), Edo Svetek in Janez Zupančič. List izhaja mesečno. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ob Ljubljani 42/II, telefon 315-980, tekoči račun pri SDK Ljubljana, Obk SZDL Ljubljana-Moste-Polje. Naša skupnost 50101-678-48043. Tisk in kličje Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani, Kopitarjeva 2. Casopis prejema vse družine in občni brezplačno na dom. Rokopisov ne vračamo.